

Duurzaam Duiken Workshop voor/door Instructeurs 2024

Welkom!

Stichting ANEMOON

nob

Welkom

🤿 Dit is een Workshop die telt voor de licentieverlenging
Maar is vooral bedoelt voor uitwisseling en versterking van een
opleiding doorsnijdend onderwerp door:

- 🤿 Uitwisseling van ervaring & tips,
- 🤿 (Hernieuwde) kennismaking met activiteiten op dit terrein,
- 🤿 Oefenen,
- 🤿 Extra achtergrond informatie.

Deze workshop is onderdeel van het NOB meerjarenvisie op dit punt.

.... En het is werk in ontwikkeling!

Wie zijn wij???

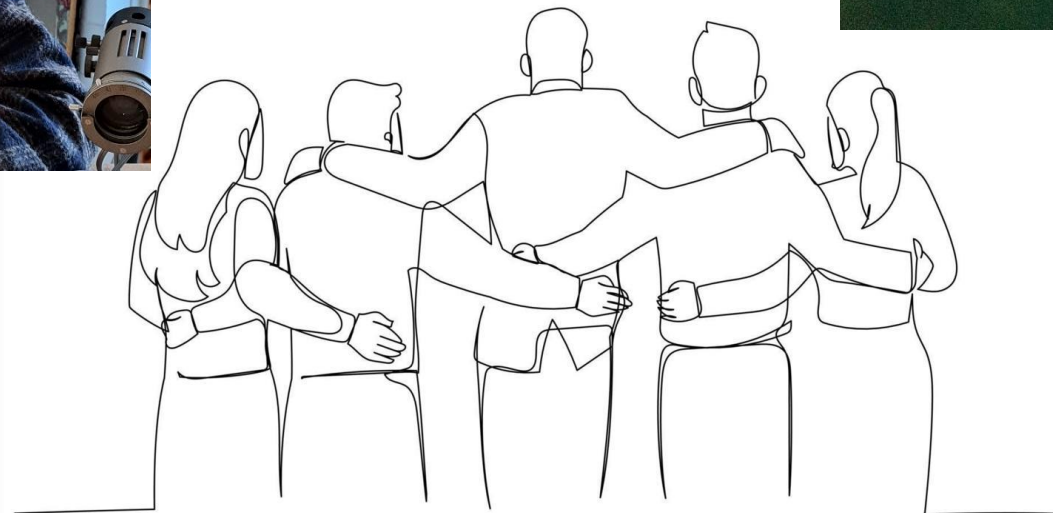

Rob Kool
Bioloog, ontwikkelaar en
NOB docent

Kim Noordermeer
Ontwikkelaar, bioloog en
NOB instructeur

En jullie???

NOB Workshop Duurzaam Duiken

Wie zijn wij???

En jullie???

(Ga op volgorde staan zonder te praten! van links naar rechts.
Laag naar hoog.)

- Hoe heet je?(alfabetische volgorde.)
- Hoe oud ben je?
- Hoelang duik je al?
- Hoeveel duiken heb je al gemaakt?

Programma

- ~~Welkom (*Opening/Veiligheid/Doelstellingen/Beleid*)~~
- ~~Inventarisatie “wat is duurzaam duiken” (en kennismaking)~~
- Presentatie “Feiten”: wat grote lijnen en gegevens
- Uitleg MOO: hoe verzamel je data en wat kan je er mee (Stichting Anemoon)
- *Lunch*
- Duiken, inventariseren en waarnemen
- Verwerking resultaten
- Hoe zijn/gaan we hier mee aan de slag?
- Vraag en aanbod (ecodiver)
- Evaluatie

Veiligheid

- 🏊 Vluchtwegen: schuifdeuren, voor-, zij- en achterdeur
- 🏊 AVG → Foto's???
- 🏊 Tijdens de duik:
 - 🏊 Meld je aan en af voor/na de duik, geef oké als je onderweg boven komt
 - 🏊 Verder: jullie zijn instructeur: LTD., checks etc.: regel het met je buddy
 - 🏊 Duiktijd max. 60 min.

Doelstellingen

- Je wordt je (nog) bewuster van de invloed van onderwatersporters op het milieu,
- Je deelt ervaring in het aanleren van duurzaam duiken en kan dat koppelen aan de bestaande opleidingen,
- Je krijgt (meer) inzicht in mogelijkheden om actief te kunnen handelen om het milieu te beschermen,
- Je oefent in het waarnemen van de effecten van de onderwatersport en het waarnemen van leven onder water ten behoeve van monitoring,
- Je krijgt handvatten om dit onderwerp gestructureerd uit te dragen in verenigings- of duikschoolverband.

NOB beleid “Duurzaam Duiken”

- 🐡 De NOB stimuleert en faciliteert veilig en plezierig recreatief duiken, laagdrempelig voor iedereen, waarbij de NOB zich richt op behoud, versterking van en respect voor het onderwaterleven in Nederland. (Missie)
- 🐡 Het onderwaterleven staat voor duikers centraal, maar we weten ook dat klimaatverandering, vervuiling en onzorgvuldig handelen onze “habitat” aantasten.
- 🐡 De workshop Duurzaam duiken is dan ook een prima manier om duurzaam duiken onder de aandacht te brengen.
- 🐡 Daarbij geldt, dat een duurzame bond onder andere ook zorgt voor duurzame verbindingen.
- 🐡 Het bestuur waardeert in het bijzonder dat bij de ontwikkeling en uitvoering van deze workshop wordt samengewerkt met de stichting Anemoon. Dit past in het beleid van de NOB om samen te werken en op te trekken met organisaties met vergelijkbare doelstellingen.
- 🐡 Duurzaamheid is voor de NOB: blijven genieten van onze sport en daar waar het kan en soms ook moet, de sport zodanig beoefenen (dus qua voorbereiding, reizen, uitvoering en afronding) dat we optimaal rekening houden met de duurzaamheidsgevolgen van ons gedrag.

En wij denken er niet alleen over na....

Direct aan de slag

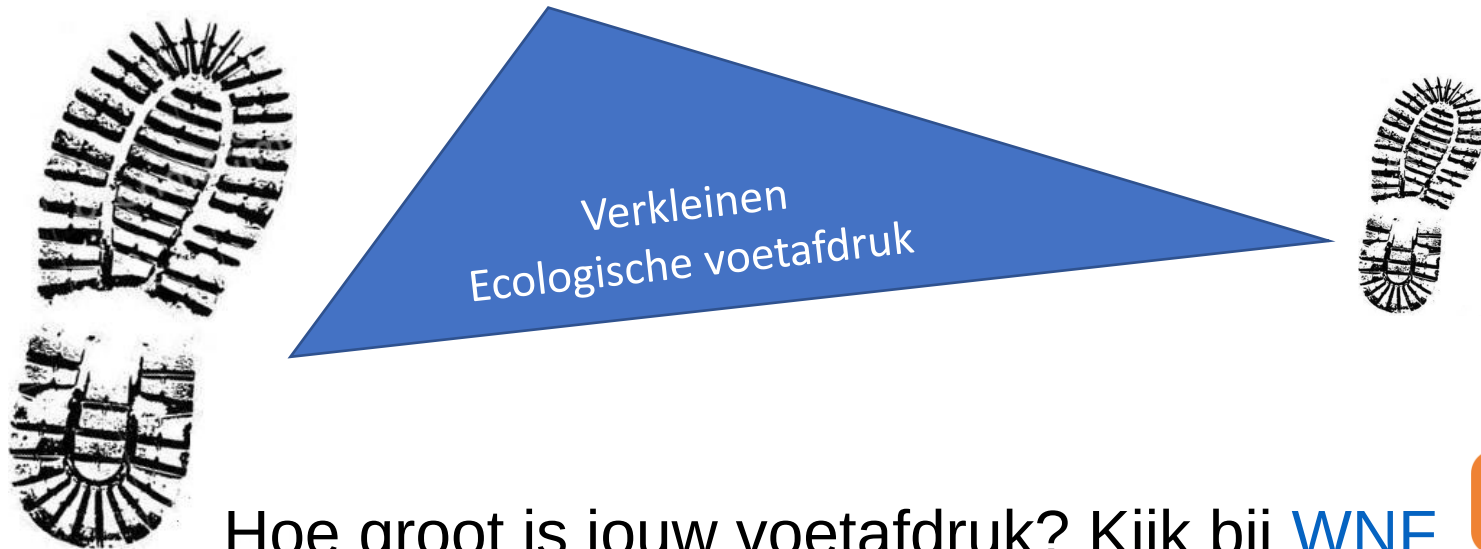
- Vorm een groep met vier/vijf nieuwe bekenden
- Doe een kort voorstelrondje en inventariseer wat jullie verstaan onder duurzaam duiken en (kort) welke ervaringen jullie hebben.
- Groepsresultaat op flap/whiteboard

Definitie duurzaam duiken.

- 🌐 Duurzaam duiken is duiken op een wijze die een minimale of geen invloed heeft op het onderwatermilieu en haar omgeving.

Hoe groot is jouw voetafdruk? Kijk bij [WNE](#)

“Feiten”
Wat gegevens en
grote lijnen

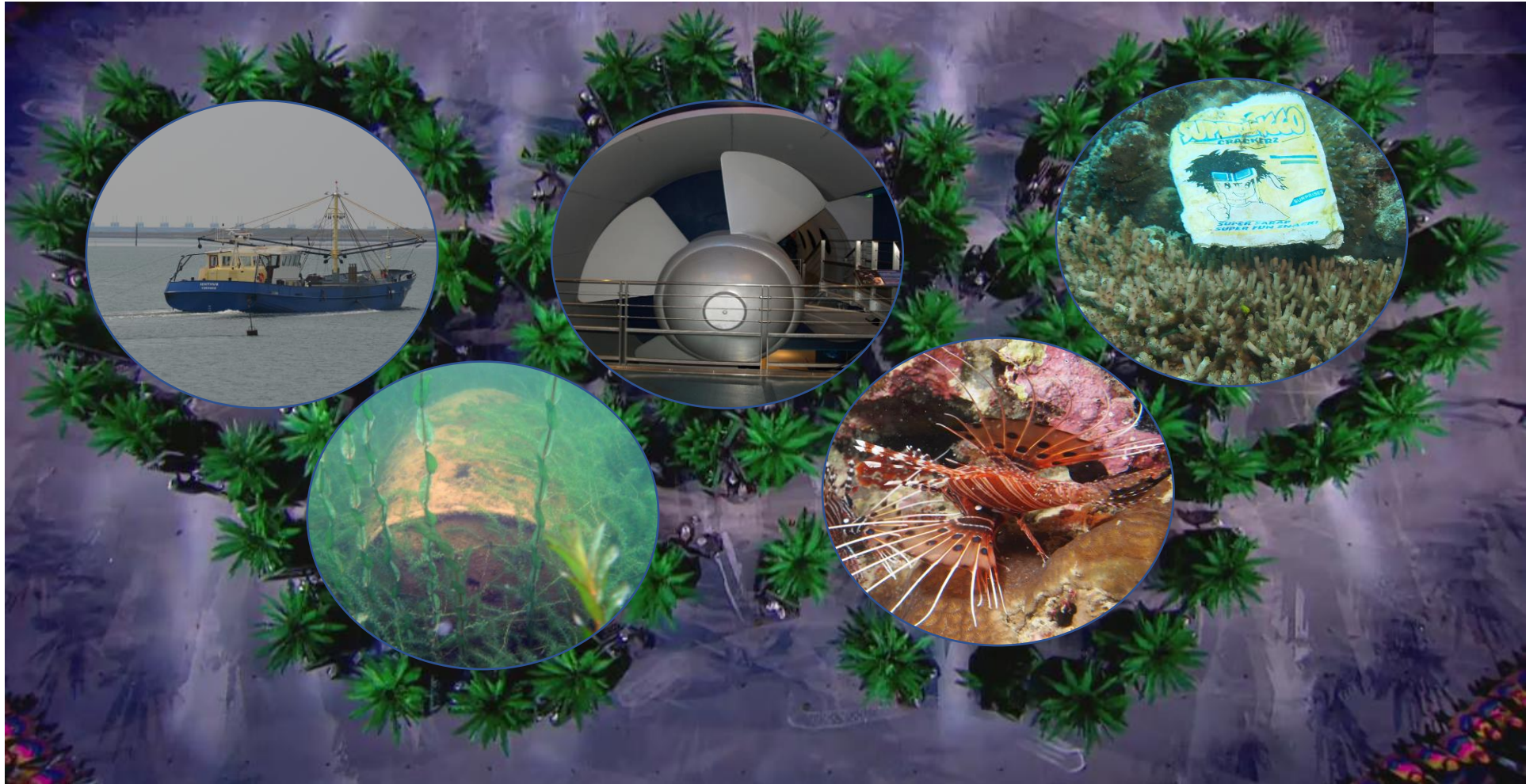
Vervuiling in allerlei vormen

uit: Onderwaterbiologie Wereldwijd

Geluid en overbevissing

Barrières

Huisvuil & plastic

Chemisch afval, dumping Geïmporteerde soorten

NOB Workshop Duurzaam Duiken

En onze negatieve invloed? Een selectie

Stof/ Omploegen/Afbreken

Ankeren op wrak of rif

Aanraken

Maar ook een optelsom!!!

Speeltuin

NOB Workshop Duurzaam Duiken

Resten boordmaaltijd

“Feiten”

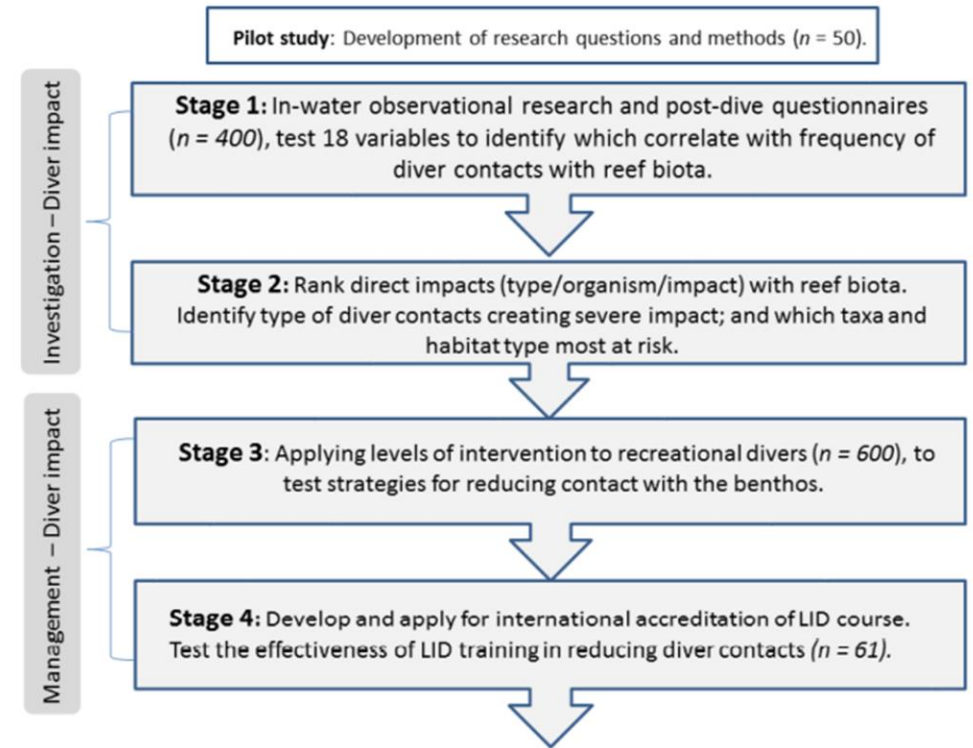
- 🤿 Het begint met waarnemen en er wat van vinden....
- 🤿 Daarna is het vaak wenselijk die mening met onderzoek te onderbouwen.
 - 🤿 Er is veel biologisch/ecologisch onderzoek naar ontwikkelingen in natuurgebieden, maar ook onderzoek vanuit toerismesector.
 - 🤿 Er is ook wetenschappelijk onderzoek naar het gedrag van duikers.
- 🤿 Bepaal of je in actie komt, en hoe
 - 🤿 Op basis van je waarnemingen
 - 🤿 Op basis van gevalideerde kennis/uitkomst onderzoek
- 🤿 Actie kan voorkomen uit de wens om te verduurzamen, maar ook uit de behoefte aan comfortabel duiken of vergroting markt aandeel.

Onderzoeksmethoden

Onder meer door:

- 🏊 Systematisch waarnemen (zowel biologische data als duikgedrag), eventueel gekoppeld met video opnames
- 🏊 Vragenlijsten, gekoppeld aan ervaring/brevet
- 🏊 Gedragsmodellen uit andere onderzoeksvelden
- 🏊 Praktijkexperimenten

Tourism Management 33 (2012) 1521–1534

Contents lists available at SciVerse ScienceDirect

Available at SciVerse ScienceDirect
1534

Tourism Management

journal homepage: www.elsevier.com/locate/tourman

ices of experience
A structure

Journal of Sustainable Tourism, 2018
Vol. 26, No. 5, 782-797
https://doi.org/10.1080/09669582.2017.146

Goede samenvatting op wikipedia (engelstalig)

Report **Managing Scuba Divers to Meet Ecological Goals for Coral Reef Conservation**

Report

Michael G. Sorice, Chi-Ok Oh and Robert B. Ditton

divers' contact, an intervention for reducing damaging

JOURNAL OF ECOTOURISM, 2016
<http://dx.doi.org/10.1080/14724049.2016.1194849>

Routledge
Taylor & Francis Group

Low-impact diver training in management of SCUBA diver impacts

Zan Hammerton

Marine Ecology Research Centre, School of Environmental Science and Management, Southern Cross University, Lismore, NSW, Australia

ABSTRACT

SCUBA divers make a range of accidental and intentional contacts with the benthos during each reef visit. Reefs with high levels of diving tourism can be subjected to major impacts. Whilst strategies currently exist to reduce diver contacts, including pre-dive briefing and carrying-capacity

ARTICLE HISTORY

Received 26 January 2016
Accepted 23 May 2016

KEYWORDS

SCUBA diver impacts; low-impact diver training

ing to mitigate the ecological

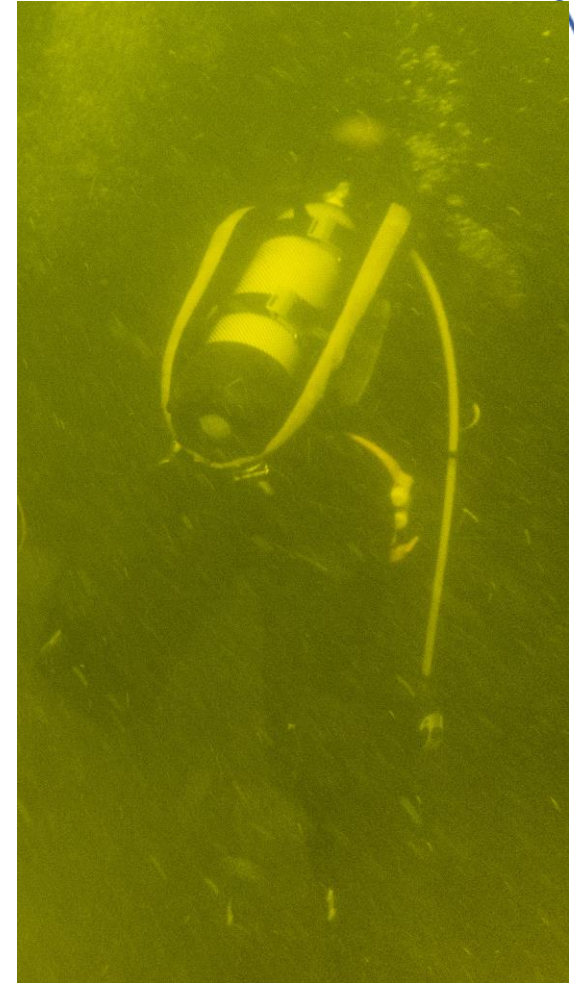
ing to mitigate the ecological

Wat conclusies

(De meeste onderzoeken richten zich op (sub)tropisch water)

- 🤿 Duikers richten aantoonbaar schade aan in de gebieden die worden bezocht, alleen al door aantallen: 1 miljoen brevetten/jaar. Die schade is vaak groter dan het systeem kan hebben.
- 🤿 De meeste schade wordt aangericht in de eerste momenten van de duik, voordat men (de groep) in trim is.
- 🤿 Loshangende uitrustingsstukken veroorzaken veel schade.
- 🤿 Verstoring geldt niet alleen voor (koraal)rif, maar ook voor bodem (muck diving)
- 🤿 En voor druipsteenformaties...

Factoren die correleren met de frequentie van contact met het rif blijken te zijn

- Interval sinds de vorige duik
- Ervaring met het aantal duiken tot nu toe
- Locatie certificeringstraining
- Bewustwording van de zonering van mariene parken
- Gebruik van fotoapparatuur - fotografen zullen eerder contact hebben met het rif omdat hun aandacht is gericht op het maken van een foto. Ze maken circa 5 keer zo lang contact.
- Diepte van de duik – er werd waargenomen dat duikers op grotere diepte minder contacten maakten.

Foto Wikipedia

Bij koudwaterduiken minder schade?

- 🏊 Natuur is robuuster
- 🏊 Duikers zijn meer getraind
- 🏊 Aantallen zijn veel kleiner
(Bergse Diepsluis?)

 Herkenbaar?

Schade aan cultuurhistorisch erfgoed?

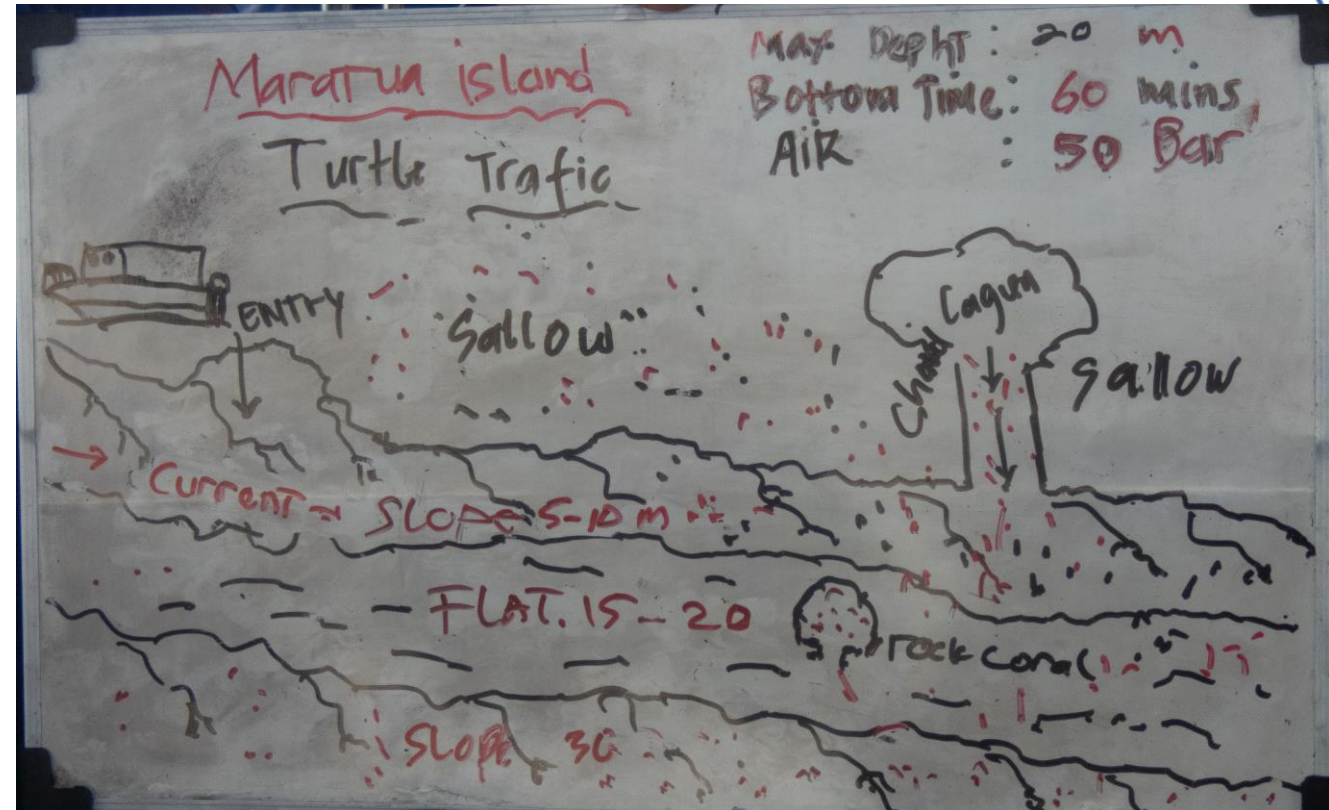
- 🤿 Ankeren op wrakken door (sommige onderzoekers beschouwd als de meest schadelijke vorm van impact die verband houdt met recreatief wrakduiken)
- 🤿 Het verwijderen van artefacten en bijbehorende verstoring van wraklocaties,
- 🤿 Direct contact met wrakken en de daarop levende benthische organismen door duikers en hun uitrusting,
- 🤿 Uitgeademde luchtballen opgesloten in het wrak

Belangrijkste groepen oorzaken

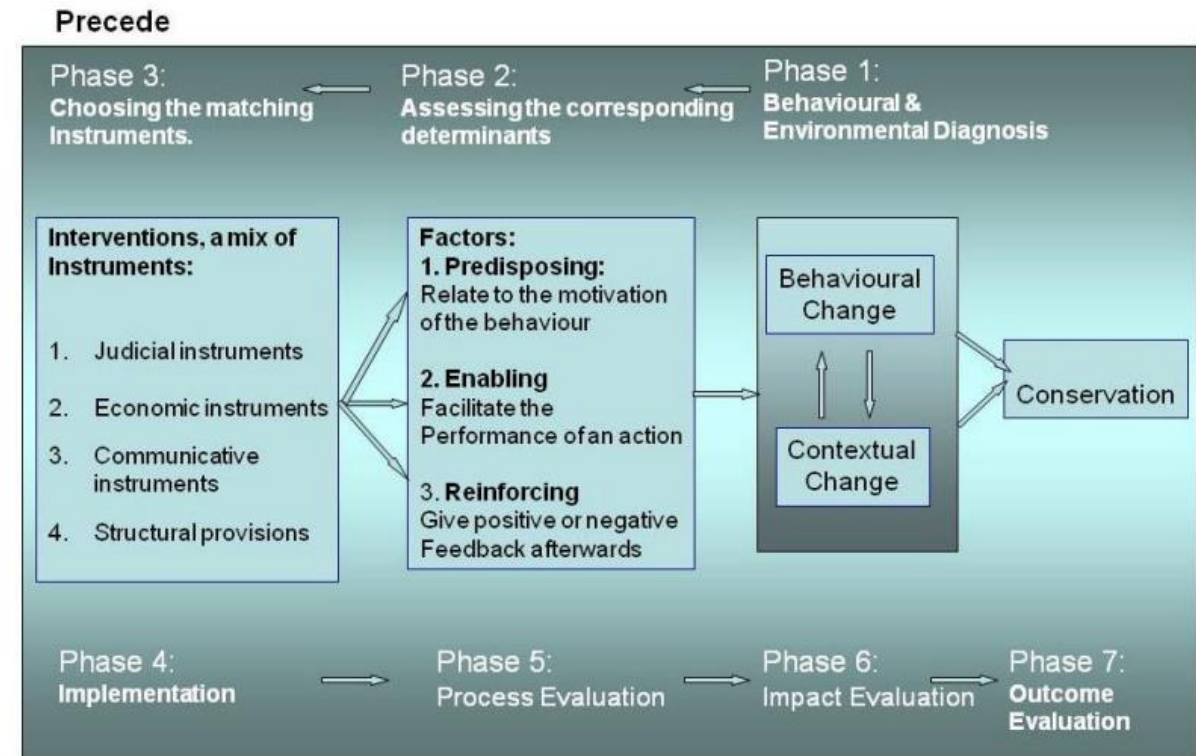
- Onvoldoende opleiding/training (*vakantieduikers*)
- Modernere (betere) apparatuur = slechtere duikers door korte opleiding
- Gebrek aan kennis onderwaterleven
- Onvoldoende oriëntatie voorafgaand aan de duik (*een duiker loopt altijd eerst naar het water?*)
- Sociaal psychologische gesteldheid

Sociaal psychologische gesteldheid

- 🏊 Kennis werkt beter dan techniek, speciaal de briefing
- 🏊 Grote invloed divemasters
- 🏊 Meer betalen voor beschermde locaties: “geen” probleem
- 🏊 Geen aantoonbaar verschil in gedrag duikende mannen en vrouwen

Proceed

Precede – Proceed Model (Modified from Green and Kreuter, 1999)

Keuze afweging

- Een van de gemeenschappelijke uitdagingen voor lokaal beleid en -beheer is
 - het maximaliseren van de voordelen van het toerisme en
 - tegelijkertijd het terugdringen van de aantasting van het milieu tot een duurzaam niveau op lange termijn.
- En aan ons om voor te sorteren op dit soort keuzes
- Greenlabels/Certificaten etc. “groeien” sterk als internationaal gepropageerde opties

Wat kan jij doen? Een eerste voorbeeld.

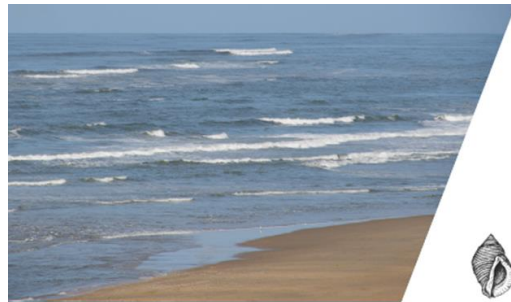
Stichting ANEMOON

MOO

Een project van
Stichting Anemoon

Rondom het duiken zijn er meerdere opties...

"Sinds ik meedoe aan de projecten van ANEMOON, heb ik geleerd veel beter te kijken. Nu beleef ik de natuur intenser. Ik duik nu diep onder in een wereld vol wonderen."

WAT TE DOEN?

Stichting ANEMOON coördineert diverse onderzoeksprojecten. Trek de natuur in, doe waarnemingen en geef ze door aan anderen.

PROJECTEN

PIMP - Piperslakken Inventarisatie en Monitoring Project: elk jaar worden de piperslakpopulaties geteld.

SMP - Het Strandaanspoelsel Monitoring Project: onze strandwandelaars (strandwachters) volgen via aangespoelde organismen het leven in zee.

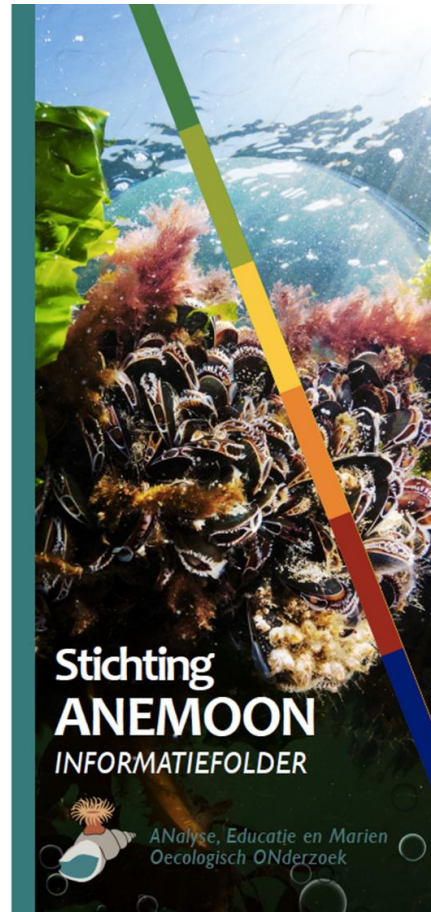
KOR - Met een sleepnet vanaf het strand organismen vangen om te zien wat er voor de kust leeft.

MOO - Het Monitoringproject Onderwater Oever: sportduikers geven hun onderwaterwaarnemingen door.

LIMP - Litoraal Inventarisatie Monitoring Project: voor iedereen die wieren en dieren in de getijdenezone wil bekijken.

ANM - Het Atlasproject Nederlandse Mollusken: landelijke speurtocht naar onze slakken, mossels en andere weekdieren.

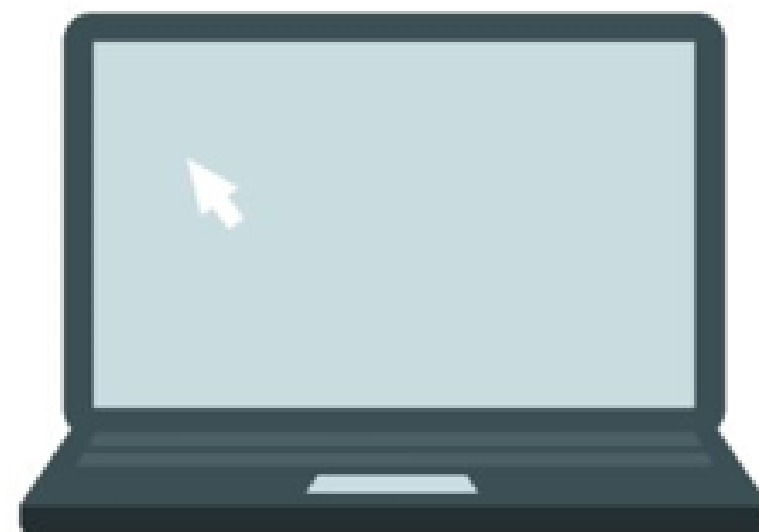
HabSlak - In natuurgebieden zoeken naar slakjes die door de Europese Habitatrichtlijn beschermd worden.

Wordt MOO waarnemer!

Waarnemingen doorgeven

ANEMOON-webapp:
www.anemoon.meetnetportaal.nl/app

ANEMOON-portaal:
www.anemoon.meetnetportaal.nl

2)

	?	0	Z	A	M
Gewelspons			✓		
Oorkwal		✓			
Wulk				✓	
Pultaal	✓				

Waarnemingen doen

Per soort zijn er vijf keuzes:

? : **Niet op gelet**

0 : Goed op gelet, maar niet gezien

Z : 1-9 exemplaren / kolonies

A : 10-99 exemplaren / kolonies

M : ≥ 100 exemplaren / kolonies

Waarnemingen doorgeven

Zeekat

Sepia officinalis
adult

?	0	Z	A	M
---	---	---	---	---

Groene wierslak

Elysia viridis
adult

?	0	Z	A	M
---	---	---	---	---

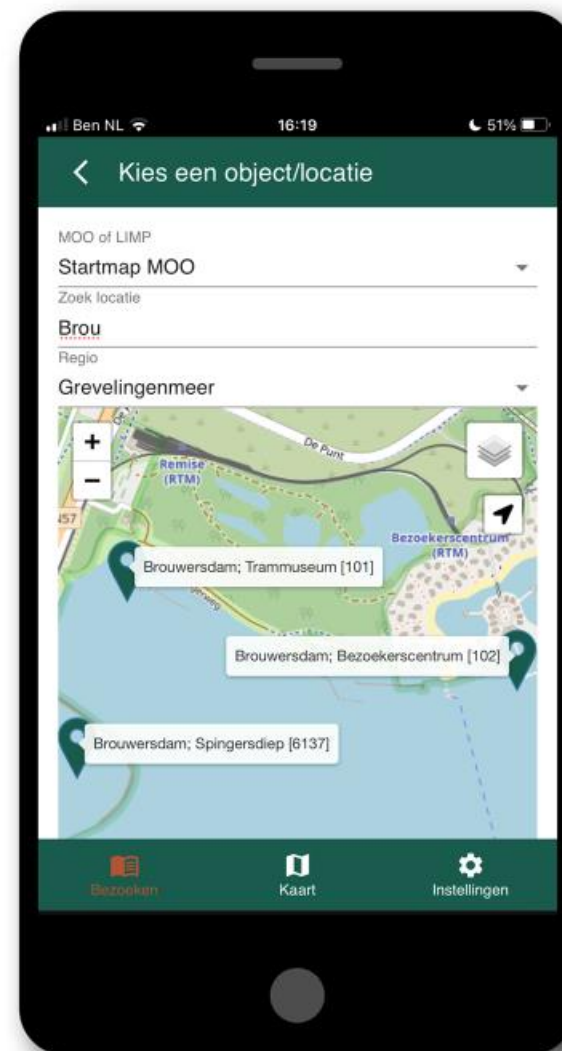
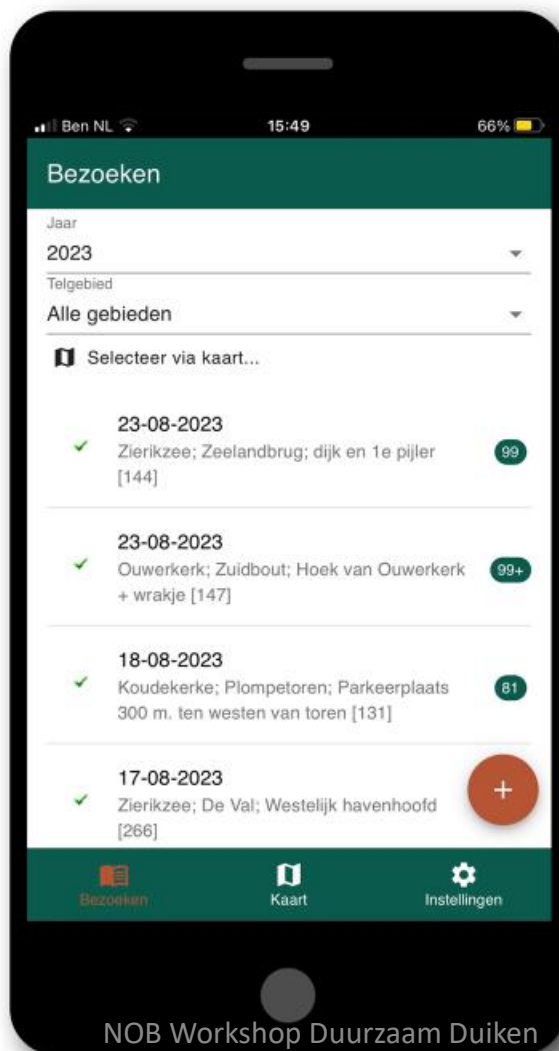

Japanese oester

Crassostrea gigas
adult

?	0	Z	A	M
---	---	---	---	---

ANEMOON-webapp

Ben NL 15:52 66%

< Bezoek 08-06-2023

BEZOEKGEGEVENS WAARNEMINGEN

MOO

telgebied
Dreischor; Frans Kok-rif [258]

bezoekdatum
08-06-2023

starttijd
18:00

eindtijd
18:45

opmerkingen

getij

Waarnemingsduur per diepte

Opslaan definitief Opslaan concept

Ben NL 15:52 66%

< Bezoek 08-06-2023

BEZOEKGEGEVENS WAARNEMINGEN

Hogere planten ? 0 Z A M

Groenwieren ? 0 Z A M

Zeesla-soorten
Ulva sp. (excl. Enteromorpha) ? 0 Z A M
vegetatief

Viltwier **i**
Codium fragile ? 0 Z A M
vegetatief

Roodwieren ? 0 Z A M

Iersmos **i**
Chondrus crispus ? 0 Z A M
vegetatief

Opslaan definitief Opslaan concept

Ben NL 16:34 50%

< Lijst Bruinwieren

i Geef aan welke soorten er getoond moet worden op het telformulier binnen de groep Bruinwieren

Kleine zee-eik
Fucus spiralis vegetatief ☐

Blaaswier
Fucus vesiculosus vegetatief ☐

Gezaagde zee-eik
Fucus serratus vegetatief ☒

Knotswier
Ascophyllum nodosum vegetatief ☒

Suikerwier
Saccharina latissima vegetatief ☐

Vingerwier
Laminaria digitata ☐

Het nut van het MOO?

Voor de onderwaternatuur?

Voor jezelf?

Voor cursisten?

Voor een duikteam of duikschool?

Het nut van het MOO

	Onderwaternatuur	Jezelf	Cursisten	Duikteam
Populatieveranderingen en exoten signaleren				
Bescherming van bedreigde soorten				
Locaties met hoge biodiversiteit beschermen				
Kwaliteit gebied aantonen d.m.v. typische soorten (Natura2000 Oosterschelde)				
Vergoot algehele (ecologische) kennis				
Met meer detail kijken, vergroot eigen kennis, bewustwording onderwaterleven				
(Groeps)activiteit, extra doel				
Bijdragen aan bescherming onderwaternatuur / duurzaam duiken				
Gerichter duiken (Het Duiken Gebruiken)				

Het nut van het MOO

	Onderwaternatuur	Jezelf	Cursisten	Duikteam
Populatieveranderingen en exoten signaleren				
Bescherming van bedreigde soorten				
Locaties met hoge biodiversiteit beschermen				
Kwaliteit gebied aantonen d.m.v. typische soorten (Natura2000 Oosterschelde)				
Vergoot algehele (ecologische) kennis				
Met meer detail kijken, eigen kennis, bewustwording onderwaterleven				
(Groeps)activiteit, extra doel				
Bijdragen aan bescherming onderwaternatuur / duurzaam duiken				
Gerichter duiken (Het Duiken Gebruiken)				

Adopteer een duiklocatie

Wil je meehelpen met het monitoren van de onderwaternatuur?

Adopteer dan een duiklocatie en breng vier keer per jaar -in ieder seizoen- een bezoek aan jouw eigen adoptielocatie.

Met deze gegevens kan de onderwaternatuur beter beheerd en beschermd worden.

Geef je op! Stuur een e-mail naar:
info@anemoon.org

Word Duiklocatie Beschermer

Voor alle (toekomstige) Monitoringproject Onderwater Oevers -Waarnemers

www.anemoon.org/doe-mee/word-duiklocatie-beschermer

Stichting ANEMOON

Straks gaan we hiermee oefenen

De duik

 Vrije duik (60 min),
maar noteer:

- Wat zie je aan invloed van de mens.
(Whiteboards)
- Wat neem je waar aan soorten (MOO)/Zie ons voorbeeldmateriaal

Observatie “thuisploeg”

 ???

De duik

 Vrije duik (60 min),
maar noteer:

- Wat zie je aan invloed van de mens.
(Whiteboards)
- Wat neem je waar aan soorten (MOO)/Zie ons voorbeeldmateriaal

Verwerking resultaten MOO

- Inloggen... www.anemoon.meetnetportaal.nl
- En dan?
- (je kan ook nieuwe locaties doorgeven)

Home | Mijn waarnemingen | Soortinformatie | Handleiding | Locaties en nieuw bezoek | Uitloggen

project Anemoon projecten >> Startmap MOO >> Grevelingenmeer >> Dreischor >> locatie MOO >> nieuw bezoek

Bezoek: nieuw bezoek

bezoek-code: 7203

datum: - - dd-mm-jjjj

starttijd: : uu:mm

eindtijd: : uu:mm

duur: minuten

do vr za zo ma gister vandaag | kalender...

getij: onbekend

waarnemingsduur:

diepte	waarnemingsduur
In getijdezone	min.
Bij ponten of boei	min.
Bij talud of rif onder getijdezone	min.
Bij het wrak	min.
Op de bodem	min.
totaal	

maximum diepte: m

zicht in meters: m

Gegevens buddy: Gegevens ingevuld samen én in overleg met MOO-buddy

Volgens MOO methodiek: ☐ onbekend ☐ ja ☐ nee

Alleen gesnorkeld: ☒ onbekend ☐ ja ☐ nee

Mijn waarnemingen

Startmap MOO

- Grevelingenmeer
 - Den Osse; Nieuwe Kerkweg [112]
 - Dreischor; Frans Kok-rif [258]
 - Dreischor; Het Gemaal [124]
 - nieuw bezoek**
 - 19-07-2020
 - 23-08-2020
 - 19-09-2020
 - 26-10-2019
 - 15-05-2020
- Scharendijke; Scharendijke [108]
- Scharendijke; Willems Raaf [106]
- Zonnemaire; Bommenede Oost [122]
- Noordzee
- Oosterschelde
- Overijssel

[bezoekformulier](#)

[logboekgegevens](#)

[telformulier](#)

[bezoek gereed](#)

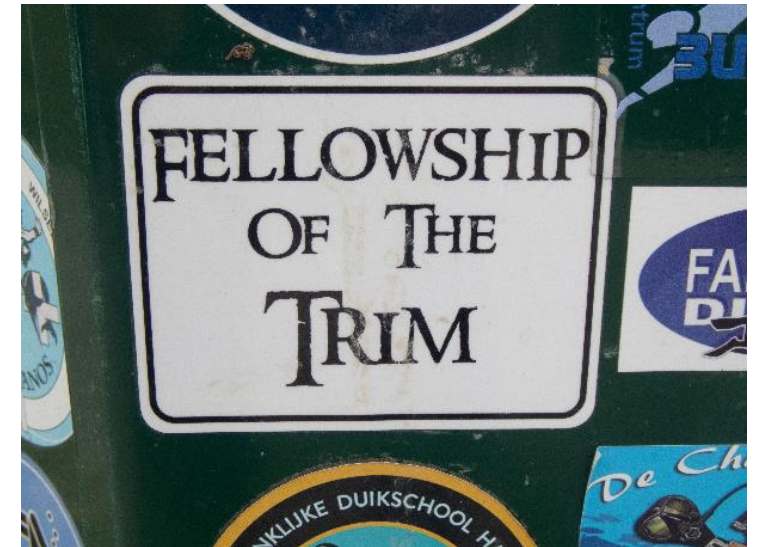

Verwerking milieuobservaties

 Rondje langs de whiteboards/flappen

 Hoe gaan we hier mee aan de slag?

Hoe zijn/gaan we hier mee aan de slag?

Aan de hand van de definitie:

 Duurzaam duiken is duiken op een wijze die een minimale of geen invloed heeft op het onderwatermilieu en haar omgeving.

 Welke aandachtspunten weten we al?

 Welke voegen jullie toe?

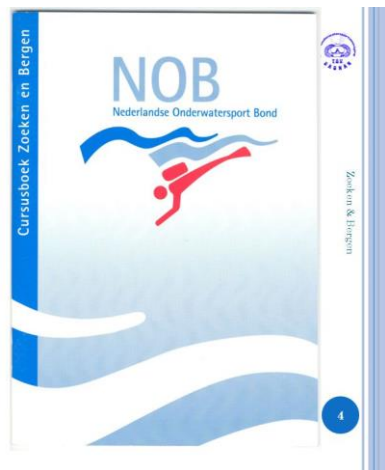

Wat doen jullie aan duurzaamheid bij

BOEK

- o Achterhaald
- o Amateuristisch
- o Aardig overzicht methoden

NOB Workshop Duurzaam Duiken

NOB in actie

Commissie Onderwaternatuur

De commissie onderwaternatuur promoot de onderwaternatuur zodat deze beter bekend wordt en zet zich in voor de bewustwording en verwondering over de waarde van de natuur onder water en de samenhang met de natuur boven water. Verder werkt deze commissie aan natuurbehoud, voldoende goed duikwater, een duurzame onderwaternatuurbeleving en een toename van het melden van waarnemingen.

Zelf aan de slag?

Van “het interesseert me geen hout” via “bewust duiken” naar “actiegericht”
 (“waar is mijn eind hout”)

Wat organisaties

- **Anemoon/MQO**: monitoring, gekoppeld aan Nederlands onderzoek
- **Project Baseline**: monitoring wereldwijd van GUE/Doing it right
- **Save our sharks**: bescherming van haaien in het koninkrijk
- **Reefolution**: koraalherstel Ls.m. Universiteit Wageningen
- **Duik de Noordzee Schoon**, verwijderen netten etc. in de Noordzee
- **Healthy Seas**, wereldwijd netten verwijderen
- **Stichting de Noordzee**, werkt aan behoud zee vanaf de kant
- **Sea First**, Educatie gericht op het redden van oceanen.
- **Project Aware**, Uit PADI afkomstige beweging voor bewust duiken en handelen
- **Greenpeace**, brede, ook actiegerichte, inzet voor het milieu
- **Sea Shepard**, activisten op zee

Maak eens wat schoon

- Troep mee
- Schoonmaakactie

Werk mee aan voorlichting

- Op website & social media
- Vertel verhalen
- Fotografeer ook misstanden

Verzamel data

- Na de plons is het weg!

Werk aan herstel

- Maar maak bewuste, gefundeerde keuzes

Quick wins

- Carpool
- Parkeren
- Afval
-

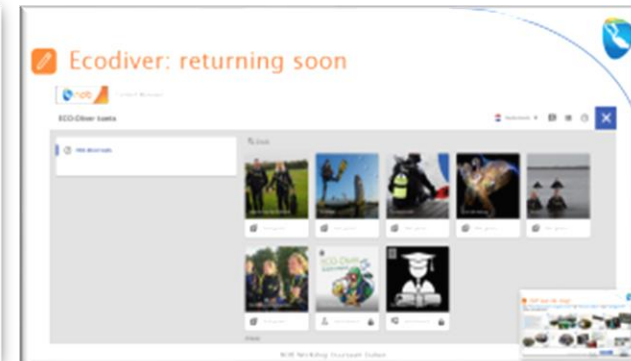

Voer actie

- Eindeloos veel vormen

Ecodiver: returning soon

En door....

NOB Workshop Duurzaam Duiken

Quick wins

- Carpool
- Parkeren
- Afval
-

Nieuw-Zeelandse club in actie

Wat organisaties

- 🐠 [Anemoon/MOO](#): monitoring, gekoppeld aan Nederlands onderzoek
- 🐠 [Project Baseline](#): monitoring wereldwijd van GUE/Doing it right
- 🐠 [Save our sharks](#): bescherming van haaien in het koninkrijk.
- 🐠 [Reefolution](#): koraalherstel i.s.m. Universiteit Wageningen
- 🐠 [Duik de Noordzee Schoon](#), verwijderen netten etc. in de Noordzee
- 🐠 [Healty Seas](#), wereldwijd netten verwijderen
- 🐠 [Stichting de Noordzee](#), werkt aan behoud zee vanaf de kant
- 🐠 [Sea First](#), Educatie gericht op het redden van oceanen.
- 🐠 [Project Aware](#), Uit PADI afkomstige beweging voor bewust duiken en handelen
- 🐠 [Greenpeace](#), brede, ook actiegerichte, inzet voor het milieu
- 🐠 [Sea Shepard](#), activisten op zee

Maak eens wat schoon

- 🌊 Troep mee
- 🌊 Schoonmaakactie

Bussloo schoonmaakduikje

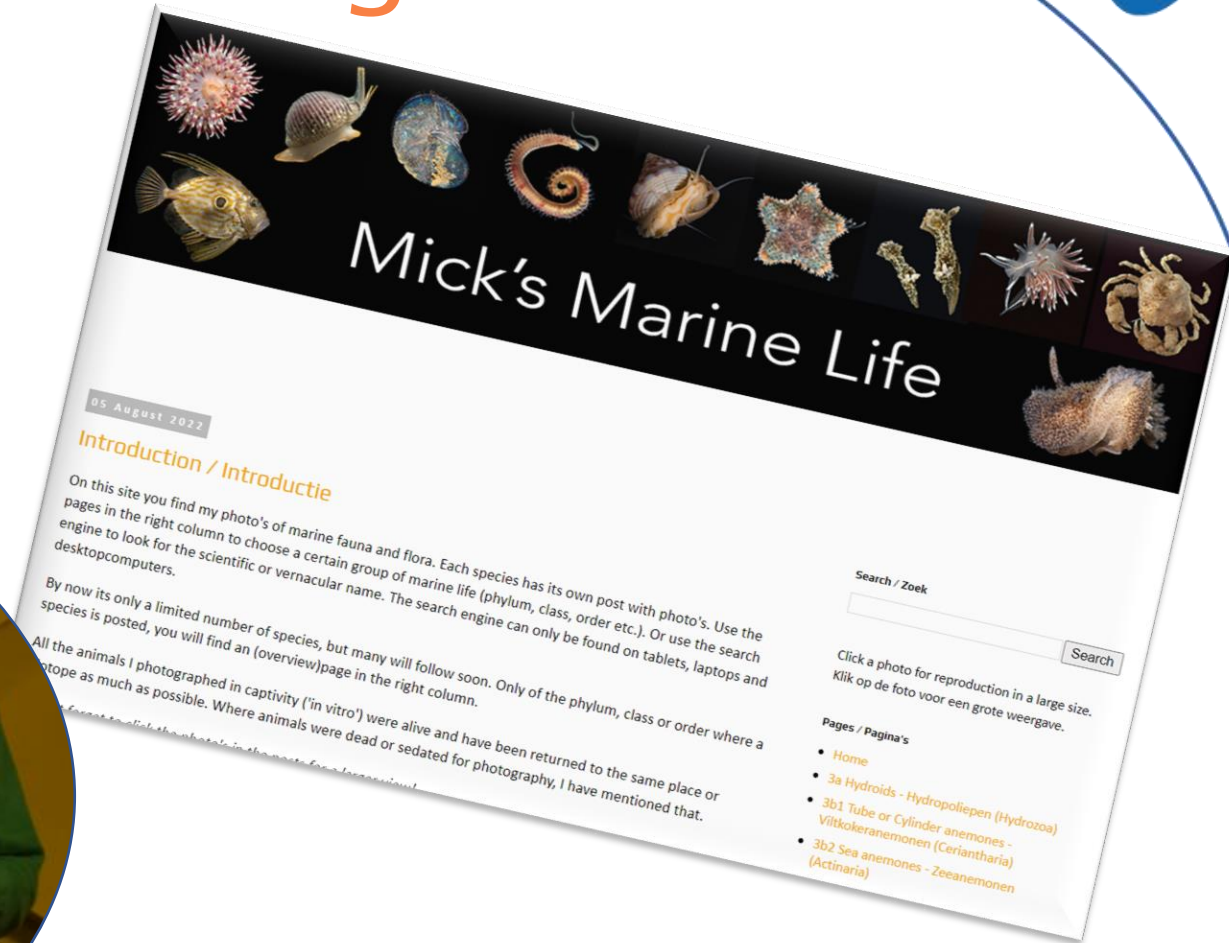
Recyclebare trashbag OW sport

Werk mee aan voorlichting

- Op website & social media
- Vertel verhalen
- Fotografeer ook misstanden

Verzamel data

🌐 Na de plons is het weg!

Werk aan herstel

 Maar maak bewuste, gefundeerde keuzes

Mislukt natuur vlot

Voer actie

 Eindeloos veel vormen

Ecodiver: returning soon

Content Reviewer

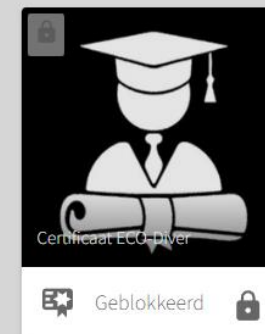
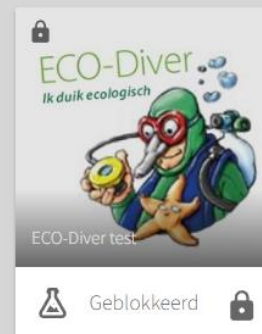
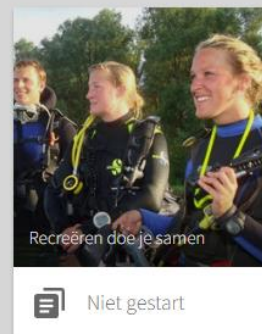
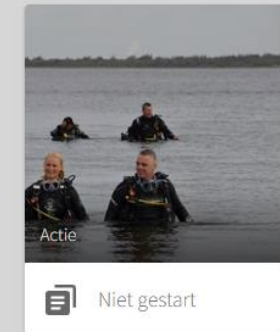
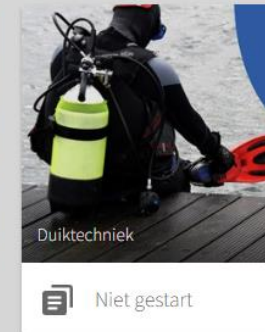
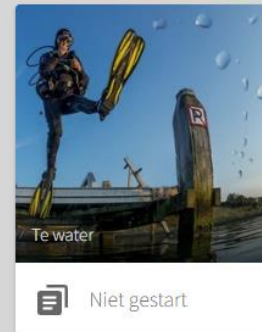
ECO-Diver toets

 Nederlands ▼

 ECO-Diver toets

Zoek

8 Items

Naar de toekomst

 Padi gaat [circulair](#)

[Home](#) [BRIEFING](#) [IN DEPTH](#) [TRAVEL](#) [EQUIPMENT](#) [LEARNING](#) [UW PHOTOGRAPHY](#) [DESTINATION GUIDES](#) [Search](#)

DIVE

magazine

PADI and Circular Flow partner in neoprene recycling programme

12 August 2022

2 minutes

[Share](#)

Het zit al in de opleidingen

- 🤿 Ster-opleidingen
- 🤿 Onderwaterbiologie Nederland
- 🤿 Onderwaterbiologie Wereldwijd
- 🤿 Grotduiken in open water

Maar past ook in:

- Ijsduiken
- Zoeken en bergen
- Wrakduiken

Wat links

- [Veldgids](#) invasieve plantensoorten Nederland
- Anemoon: [Downloads](#) met heel veel informatie.
- Over [vinslagen](#): voor en tegen (Engelstalig)
- Dive In [tips](#)
- World Sustainability Organization: [Duurzaam Duiken](#)
- [Lonely Planet](#) over sustainable diving
- www.anemoon.org
- <https://waterdiertjes.nl/#/info>

Evaluatie

- Hebben we de doelstellingen gehaald?
- Tips voor verbetering?
- Wat hebben jullie nog meer nodig?

Doelstellingen

- Je wordt je (nog) bewuster van de invloed van onderwatersporters op het milieu,
- Je deelt ervaring in het aanleren van duurzaam duiken en kan dat koppelen aan de bestaande opleidingen,
- Je krijgt (meer) inzicht in mogelijkheden om actief te kunnen handelen om het milieu te beschermen,
- Je oefent in het waarnemen van de effecten van de onderwatersport en het waarnemen van leven onder water ten behoeve van monitoring,
- Je krijgt handvatten om dit onderwerp gestructureerd uit te dragen in verenigings- of duikschoolverband.

Bedankt!

